

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

УДК 69.003: 658.518.3: 006.83

РЕВУНОВ ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ

**ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ
НА БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ**

08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2021

Дисертацією є рукопис

Робота виконана у Київському національному університеті будівництва і архітектури Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник доктор економічних наук, професор
Рижаква Галина Михайлівна, завідувач кафедри менеджменту в будівництві Київського національного університету будівництва і архітектури Міністерства освіти і науки України

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Поповиченко Ірина Валеріївна,
завідувачка кафедрою економіки та підприємництва ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва і архітектури» МОН України, (м. Дніпро)

кандидат економічних наук
Марчук Юрій Леонідович,
начальник відділу вартісного інжинірингу проєктів ТОВ «Архітектурно-будівельні новації» (м.Київ)

Захист відбудеться « 12 » травня 2021 р. о 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.056.10. у Київському національному університеті будівництва і архітектури за адресою: 03680, м. Київ, Повітрофлотський пр., 31, Київський національний університет будівництва і архітектури, Вчена рада університету, ауд. 319

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Київського національного університету будівництва і архітектури за адресою: Повітрофлотський пр., 31, м.Київ, 03680

Автореферат розісланий «08» квітня 2021 р.

**Т.в.о. вченого секретаря
спеціалізованої вченої ради**

С.П. Стеценко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. В сучасних умовах радикальні зміни в управлінні економічними процесами, які спричинені розвитком ринкових відносин, істотною динамікою та високим рівнем ентропії, привели до необхідності удосконалення концепції забезпечення ефективної діяльності підприємств і управління нею, де невід’ємною складовою виступають організаційні та структурні зміни (перетворення структури, режимів функціонування, зв’язків та відносин між складовими економіко-виробничої системи підприємства як базової ланки економіки). Одним з кроків на шляху до покращення менеджменту є впровадження системи управління якістю, яка відповідає стандартам ISO. Підприємство має відповідно реагувати на об’єктивні виклики сучасності, серед яких: інтелектуалізація бізнесу та прискорення науково-технологічного прогресу з одночасним посиленням екологічних вимог до економічних систем, загострення конкурентної боротьби та перехід її на глобальний рівень, швидка зміна споживчих вимог та індивідуалізація споживчої пропозиції, підвищення уваги до корпоративної відповідальності бізнесу перед суспільством тощо. Але мета підприємства не обмежується тільки цим, його головне завдання і умова функціонування – максимально високий, тобто ефективний, рівень використання ресурсів у процесі виробництва продукції. Нові концептуальні підходи до підвищення ефективності діяльності мають розглядатися з точки зору ефективності управління нею на всіх етапах виробництва, що передбачає формування фундаментальної наукової бази дослідження особливостей управління цими процесами.

Фундаментальні засади систем управління якістю закладено у працях зарубіжних та вітчизняних учених, серед яких: Уільям Едвардс Демінг (William Edwards Deming), Джозеф М.Джуран (Joseph M. Juran), Філіп Кросбі (Philip Crosby), Арманд В. Фейгенбаум (Armand W. Feigenbaum), Каору Ісікава (Kaom Ishikava), Геніті Тагучі (Genichi Taguchi), Джон ван Еттінгер (Jan van Ettinger), Джон Ситтіг ([John Sittig](#)), О.М. Білоусов, І.В. Вахович, П.М. Куліков, В.М. Лич, І.В. Поповиченко, О.М. Письменний, А.О. Черчата та ін. Питання вдосконалення систем управління на основі процесного підходу висвітлені у роботах таких дослідників як: К. Балтроп (C. Barltrop), К. Дітц (C. Dietz), Д. Карлсон (D. Carlson), Т. Кох (T. Koch), Д. МакНотон (D. McNaughton), П. Роуз (P. Rose), Дж. Сінкі (J. Sinkey), М. Чоудрі (M. Chaudhry), А.Ф. Гойко, В.Н. Тупкало, Е.А. Уткін, Г.М. Рижаківа, Л.В. Сорокіна, С.П. Стеценко та інші. Водночас, аналіз напрацювань зарубіжних і вітчизняних фахівців дає змогу зробити висновок про існування проблеми, пов’язаної з відсутністю теоретичних знань і методологічних підходів до формування і реалізації менеджменту якості в організаціях, – відсутня наукова концепція менеджменту якості; теоретичні і методологічні підходи до упорядкування об’єктів якості на підприємствах будівельної галузі як цілісної проблемно-орієнтованої системи і формування основ управління нею з позицій фундаментальних положень теорії економічної динаміки, порівняно “молодої” концепції динамічних здатностей, підприємницької концепції на основі принципів загального управління якістю

(TQM), закладених в стандартах ISO. Фрагментарність дослідження сутності систем управління якістю зумовлює розбіжність поглядів на її зміст та типологію, залишаючи практично невисвітленими і невирішеними в науковій літературі проблеми узгодження зазначених напрацювань з особливостями операційної діяльності будівельних підприємств (БП), з властивою їм специфікою бізнес-процесів та стадій життєвого циклу інвестиційно-будівельних проектів, в середовищі реалізації яких функціонують.

Важливість і актуальність вирішення поставлених питань обумовили вибір теми дисертації, визначили об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до плану наукових досліджень Київського національного університету будівництва і архітектури, що здійснюються за темами:

1) «Економічний механізм управління бізнес-процесами розвитку будівельних підприємств» (номер державної реєстрації 0110U00518) – автором розроблено методичний та формалізаційно-інструментальний базис «Адміністрування діяльністю підприємств-стейкхолдерів за фазами життєвого циклу об'єктів комерційної нерухомості» в аспекті прогнозування якості продукції будівельних підприємств в процесі її експлуатації на середньо - та довгострокових часових горизонтах;

2) «Прогнозування показників діяльності будівельного підприємства» (номер державної реєстрації 0107U009980) – автором запропоновано науково-методичний підхід до прогнозування якості з урахуванням впливу факторів (організаційні, техніко-технологічні, проектно-інженерні, економічно- управлінські) на стан якості продукції у визначений момент часу, що дає можливість підприємству передбачити настання небажаних подій та прийняти оперативні управлінські дії.

Виконання дисертаційної роботи також пов'язано з планами наукових досліджень, що реалізуються відділенням «Менеджменту та організації інновацій» Академії будівництва України в рамках тем: Wm-4-1 «Управління ефективністю діяльності будівельних підприємств та їх окремих підрозділів», Wm-6-3 «Системне оновлення механізмів підготовки та реалізації будівельних інвестиційних проектів», де автором запропоновано модулі організаційно-інформаційного забезпечення комплексної системи контролю якості (КСКЯ), що дозволяє підвищити ефективність управління якістю продукції на основі оцінки стану і ступеня якості в реальному часі.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розроблення теоретико-методичних положень та інструментальних засобів системи менеджменту якості (СМЯ) на будівельних підприємствах з урахуванням особливостей їх операційної діяльності як виконавців інвестиційно-будівельних проектів.

Визначена мета дослідження обумовила потребу вирішення наступних **завдань дослідження:**

- 1) опрацювати змістовне визначення поняття «якість менеджменту»,
- 2) систематизувати еволюцію розвитку менеджменту якості в рамках системи управління будівельними підприємствами в сучасних економічних умовах;

- 3) визначити типологію сучасних систем менеджменту якості за факторами забезпечення конкурентоспроможності будівельного підприємства;
- 4) обрати загально-методичне підґрунтя для розробки концепції та побудови системи показників комплексного оцінювання ефективності функціонування системи менеджменту якості будівельного підприємства;
- 5) розробити теоретико-методичний базис щодо визначення показників комплексного оцінювання системи менеджменту якості будівельного підприємства (СМЯ БП), обґрунтувавши у складі бізнес-моделі підприємства структурно-параметричні блоки та їх змістове наповнення;
- 6) розробити методичний підхід щодо оцінки ефективності змін у організації внутрішньогосподарських відносин підрозділів підприємства на основі ідентифікації функціонального навантаження елементів СМЯ БП;
- 7) здійснити апробацію розроблених інструментів комплексного оцінювання якості менеджменту для підприємств-партнерів, які є учасниками єдиного промислово-будівельного кластера та довести ефективність запропонованої системи менеджменту якості.

Об'єктом дослідження є процес формування загальної системи менеджменту якості будівельних підприємств.

Предметом дослідження є теоретичні, науково-методичні та прикладні положення щодо формування системи менеджменту якості будівельних підприємств.

Методи дослідження. Методичною основою проведення досліджень є діалектичний підхід до вивчення сучасних аспектів управління підприємством, а також ряд інших загальнонаукових і спеціальних методів, які дозволили здійснити комплексне дослідження бізнес-процесів і процедур, вирішити поставлені науково-прикладні завдання.

При обґрунтуванні теоретико-методичних засад дослідження використано методи наукової абстракції, індукції та дедукції, аналізу й синтезу; при здійсненні галузевого аналізу та формуванні аналітичної оцінки існуючих систем менеджменту якості будівельних підприємств: методи статистичних порівнянь, вибіркового обстеження та групування, графічний метод – для наочного ілюстрування досліджуваних явищ, процесів та закономірностей. Розробка практичних рекомендацій та обґрунтування прикладних аспектів використання системи комплексного оцінювання показників якості менеджменту здійснювались за допомогою експертного методу вибору показників, факторного аналізу відхилень, економіко-статистичного аналізу, методу експертних та бальних оцінок.

Джерелом нормативної, аналітичної та статистичної інформації є закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, Державної служби статистики України, Міністерства розвитку громад і територій України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України; дані Світового банку, Організації економічного співробітництва та розвитку, **ISO** - Міжнародної організації зі стандартизації ([англ. International Organization for Standardization](#)) та інших міжнародних організацій, рейтингових агентств сайти періодичних видань,

дані фінансової звітності та управлінського обліку підприємств будівельної галузі, результати власних досліджень та ресурси Internet.

Наукова новизна дисертаційної роботи визначається інноваційною науково-методичною та прикладною сутністю запропонованою системою показників комплексного оцінювання якості менеджменту для будівельних підприємств, що задіяні як стейкхолдери (виконавці робіт) в середовищі реалізації будівельних інвестиційних проектів. Найсуттєвішими результатами, що визначають наукову новизну дисертації та особистий внесок дисертанта є наступні.

В дисертаційній роботі удосконалено:

- Економіко-організаційний інструментарій прийняття рішень та операційна технологія ідентифікації рівня якості менеджменту для будівельних підрядних підприємств, в основі якої лежить виділення проблемно-орієнтованого контуру, обґрунтування принципів, змісту та послідовності попереджуючих і коригувальних впливів щодо вибору та деталізації стратегічних, тактичних та оперативних рішень (в залежності від результатів оцінки директивних показників проекту у співставленні з оцінками економічного, виробничого та комерційного потенціалу підприємства) за допомогою модулів динамічного програмування “портфеля завдань” бізнес-моделі підприємства, у якому “життєві цикли” стратегічних завдань СМЯ збалансовані за термінами проходження етапів будівельного проекту;
- критеріально-параметричний базис обґрунтування вибору способу побудови та функціонального наповнення СМЯ як системи організації планування структурних змін, що на відміну від існуючих підходів, пропонується здійснювати на основі виявлення та узагальнення диференційованого змісту вимог щодо підтримки стратегічної орієнтації та адаптаційної спрямованості організаційних перетворень на підприємстві на основі виокремлення у складі бізнес-моделі структурно-параметричних блоків: інфраструктурний, ресурсний, маркетинговий, організаційний, контрагентний блоки та блок організаційної культури підприємства;
- технологію адаптування СМЯ будівельного підприємства до умов динамічного ринку, яка, на відміну від відомих, передбачає створення на підприємстві стратегічної системи раннього виявлення слабких ринкових сигналів та оперативної системи раннього попередження про відхилення від запланованих показників, що підвищує адаптогенність підприємства; а також технологію обґрунтування вибору нової бізнес-моделі будівельного підприємства, яка передбачає під час реалізації етапів від генерування сценаріїв впровадження ISO до їх економічного оцінювання (у поєднанні методу сценаріїв, матриці стратегічних альтернатив, SWOT-аналізу та методу “дерева рішень”);
- прикладні методики балансово-структурного моделювання, що узгоджують та регламентують систему якості менеджменту БП і адаптують її із стадіями життєвого циклу будівельних проектів, в яких дане підприємство виступає стейкхолдером за рахунок доповнення існуючого переліку оціночних показників результатами ідентифікації ступеня трансформації економічного, виробничого та комерційного

потенціалу підприємства в процесі забезпечення підтримки прийняття стратегічних рішень та субпотенціалів управління якістю;

набули подальшого розвитку:

➤ категоріально-понятійний апарат у частині уточнення змістового наповнення дефініції “якість менеджменту будівельних підприємств”, що дозволило здійснити узагальнену класифікацію класичних і сучасних методів управління якістю та теоретичне обґрунтування закономірностей перебігу процесу стійкого організаційного розвитку підприємства на основі розробки положень комплексного суб’єктно-об’єктного підходу, відмінність якого полягає у розгляді СМЯ як інструменту структурних трансформацій на основі здійснення організаційних змін у відносинах структурних елементів підприємства (суб’єктний), а також у системі зв’язків та процесів, що пов’язують підприємство з іншими об’єктами в межах промислово-будівельного кластеру (об’єктний);

➤ загально-методологічне підґрунтя для розробки системи показників комплексного оцінювання ефективності функціонування системи менеджменту якості будівельного підприємства, яке на відміну від існуючих полягає в застосуванні не лише науково-теоретичних основ розробки системи оцінювання менеджменту якості на основі методології TQM, але й в застосуванні запропонованих конкретних засобах її реалізації на основі інтегрального показника оцінки рівня задоволеності всіх зацікавлених сторін. Розроблена методика також враховує практичне апробування з доказом реальності і можливості її прикладного використання:

➤ архітектура підсистем, алгоритми та процедури збору та обробки інформації, орієнтовані на підвищення своєчасності та якості прийняття відповідних рішень в операційній діяльності БП на основі виділення функціонального та інструментального підходів до побудови та інтеграції в менеджмент підприємств та об’єднань відповідних систем управління якістю;

➤ принципи систематизації та типологія СМЯ БП шляхом виділення функціональних, інструментальних та інтегрованих їх типів за ознаками залучення підрозділів підприємства до виконання специфічних функцій, ступеня інтегрованості в систему менеджменту підприємства, а також створення відповідних підрозділів та наділення відповідними функціями, надання їм інструментів виконання з пріоритетністю набуття ознак гнучкості системою управління з огляду на зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі;

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у можливості використання теоретико-методичних та практичних результатів і пропозицій у діяльності будівельних підприємств та об’єднань. Основні положення, висновки і пропозиції дисертаційної роботи доведено до рівня науково-методичних рекомендацій, які апробовано та прийнято до впровадження що засвідчено відповідними актами і довідками. Результати дослідження, висновки та рекомендації, що містяться в дисертаційній роботі, схвалені та використовуються в практичній діяльності: ПрАТ «ХК Київміськбуд» (надано довідку № 1/269 від 01.10.2020р., тов «Спецбудпроект» (надано довідку № 97 від 08.10.2020р.), тов

«Архітектурно-будівельні новації» (надано довідку № 261-н від 11.11.2020р), а також в навчальному процесі КНУБА, при викладанні дисциплін «Антикризове управління», «Економіка будівництва», «Економічна безпека», «Менеджмент в будівництві» (довідка № 27-04-865 від 08.12.2020р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною науковою працею, всі результати якої одержані безпосередньо здобувачем і знайшли відображення в наукових публікаціях. Внесок здобувача в роботи, виконані у співавторстві, відображено в списку опублікованих праць.

Апробація роботи. Основні науково-теоретичні, методичні та практичні результати дисертаційної роботи доповідались і одержали схвалення на 12 науково-практичних конференціях та семінарах [пункти 13-24 в списку опублікованих праць за темою дисертації].

Публікації. Основні етапи та результати роботи знайшли належне відображення в 22 друкованих працях, з яких: 10 статей у виданнях, що входять до переліку фахових видань, затверджених ДАК МОН України та включених до міжнародних наукометричних баз; 2- опубліковані в наукових періодичних видання країн ОЕСР, 10 праць складають тези доповідей та інші матеріали апробаційного характеру. Внесок здобувача у працях, опублікованих у співавторстві, наведено в списку праць.

Структура та обсяг дисертації. Структура дисертаційної роботи визначається змістом виконуваних етапів та завдань наукового дослідження. Дисертація містить наступні складові: анотацію (українською та англійською мовами), список праць за темою дисертації, перелік умовних скорочень, зміст, вступ, основну частину в складі 3 розділів, загальні висновки, список використаної літератури з 242 найменувань та 5 додатків. Обсяг основного тексту дисертації складає 191 сторінку друкованого тексту. В тексті дисертації розміщено 19 таблиць та 41 рисунок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** презентовано загальну характеристику роботи - презентовано міркування щодо актуальності вибору теми, предмету та об'єкту дослідження, визначені мета роботи та науково-методичні і прикладні завдання дослідження, сформульовано наукову новизну та практичну цінність одержаних результатів, наведені дані щодо їхньої апробації та впровадження.

В **першому розділі** дисертації *«Концептуально-теоретичні засади дослідження науково-прикладного інструментарію оцінювання якості менеджменту будівельних підприємств»* проведено критичний огляд джерел літератури за окресленою проблематикою та предмету дослідження. Виокремлено онтологічний та гносеологічний аспекти когнітивного наповнення понятійного апарату щодо категорій «якість», «менеджмент якості», «діагностика менеджменту якості підприємства» у розрізі історичних періодів і філософських напрямків. Визначено склад структурних елементів системи управління якістю, встановлено ієрархію формування принципів та підсистем

управління якістю, їх композиційність (структурна, функціональна, процесна), визначено перелік принципів, який відповідає сучасному стану розвитку і специфіці будівельних організацій. Це дозволило по-новому охарактеризувати елементи системи менеджменту якості підприємств та, надалі, визначити міжелементні зв'язки й закономірності розвитку БПП як стейкхолдера будівельних проектів.

Результати контент-аналізу існуючих визначень «якості менеджменту підприємства», виявили доцільність застосування сумісного, дуалістичного тлумачення цієї категорії: 1) як характеристику досягнення результатів діяльності підприємства в зовнішньому оточенні, 2) як інтегровану характеристику результативності внутрішнього середовища підприємства в оцінці приросту «результату» між «входами» та «виходами» операційної системи підприємства. На необхідність розгляду подвійного характеру даної категорії наголошує і стандарт ISO 9000:2005 «Системи менеджменту якості. Основні положення та словник», визначаючи менеджмент якості

- по-перше, як «частину менеджменту якості, спрямовану на створення впевненості в тому, що вимоги до якості будуть виконані»;
- по-друге, як один з аспектів загального управління якістю, коли акцент робиться саме на «оперативний рівень управління якістю», тобто визначаючи діяльність, «яка здійснюється в рамках операційної системи та яку спрямовано на запобігання виникненню дефектів за допомогою засобів та інструментів контролю».

Встановлено, що основу квантифікаційних параметрів «якість» складає сукупність властивостей та характеристик основних елементів системи управління, рівень яких формується сучасними вимогами до функціонування підприємства в зовнішньому середовищі з метою забезпечення його стійкого та динамічного розвитку.

За підсумками проведеного огляду джерел обґрунтовано раціональність - при формуванні адаптованої до потреб БПП методики оцінки якості менеджменту – зосередитись на процесно-орієнтованих підходах, за умови належної гармонізації створюваної системи оцінювання з поведінковою моделлю БПП в специфічному контурі життєвого циклу та в середовищі реалізації будівельного проекту.

Дослідження **другого розділу** «Загально-методичне підґрунтя розробки системи оцінювання якості менеджменту будівельних підприємств» були спрямовані на формування належної теоретико-методичної бази, яка б дозволила виявити вимоги, визначити шляхи формування та встановити формалізовано-аналітичні обставини запровадження нової операційної технології ідентифікації стану якості БПП як стейкхолдера будівельного проекту та учасника мікросередовища його впровадження.

Прийнята в даній роботі наукова гіпотеза визначила наступне:

- для успішної побудови технології оцінки якості БПП як учасників інвестиційного процесу та виконавців будівельних проектів доцільним є

розширене тлумачення сутності економіко-управлінської категорії «якість менеджменту» у застосуванні для БПП. Цю категорію слід доповнити таким змістовно-функціональним визначенням: «Якість менеджменту БПП розглядається як достовірно, інтегрально та однозначно-формалізована ідентифікована готовність підрядного підприємства реалізувати покладені на нього в інвестиційному середовищі певного будівельного проекту функції та виконати відведені для БПП обсяги робіт із належною фінансово-бюджетною та виконавчою дисципліною, ритмічністю та якістю»;

- визначено шляхи модернізації існуючих методичних підходів оцінювання якості БПП та їх адаптації для потреб БПП. Для належного функціонування системи управління якістю та її розвитку в довгостроковій перспективі, міжнародними стандартами ISO регламентовано обов'язковість постійного здійснення процедур моніторингу, вимірювання, аналізу та поліпшення. Але при цьому в міжнародних стандартах не зазначено чітких вимог щодо застосування певних методів та моделей до реалізації даних процедур. З огляду на це, запропоновано методичний підхід щодо створення підсистеми оцінки формування, стану та розвитку досліджуваного об'єкта. Застосування даного підходу дозволяє дослідити структурні, функціональні організаційно-інформаційні контури системи менеджменту якості за рахунок оцінювання стану її складових елементів, а також визначити еволюційну стадію розвитку даної системи, що дозволить в подальшому розробити методичне та інструментально-регламентне забезпечення заходів щодо удосконалення та подальшого еволюційного розвитку досліджуваного об'єкта на якісно-новому рівні.

Запропонований в роботі підхід (рис.1) базується на комплексному поєднанні двох підходів, а саме: *експертного оцінювання* – для формування системи управління якістю та її інструментів; та *прикладних методик балансово-структурного моделювання*, що узгоджують та регламентують систему якості менеджменту БПП і адаптують її із стадіями життєвого циклу будівельних проектів, в яких дане підприємство виступає стейкхолдером. Використовуючи метод експертного оцінювання сформовано сукупність оціночних критеріїв, які всебічно відображають стан формування та розвиток кожного структурного елемента досліджуваного об'єкта, обґрунтовано основні загальні і специфічні концептуальні напрями діагностики елементів системи управління, виявлено основні характеристики забезпечення якості складових із виділенням етапів, об'єктів і параметрів функціонування, факторів, вимог, умов тощо. На основі отриманих результатів, визначено доцільним розраховувати інтегральний показник стану системи менеджменту якості БПП.

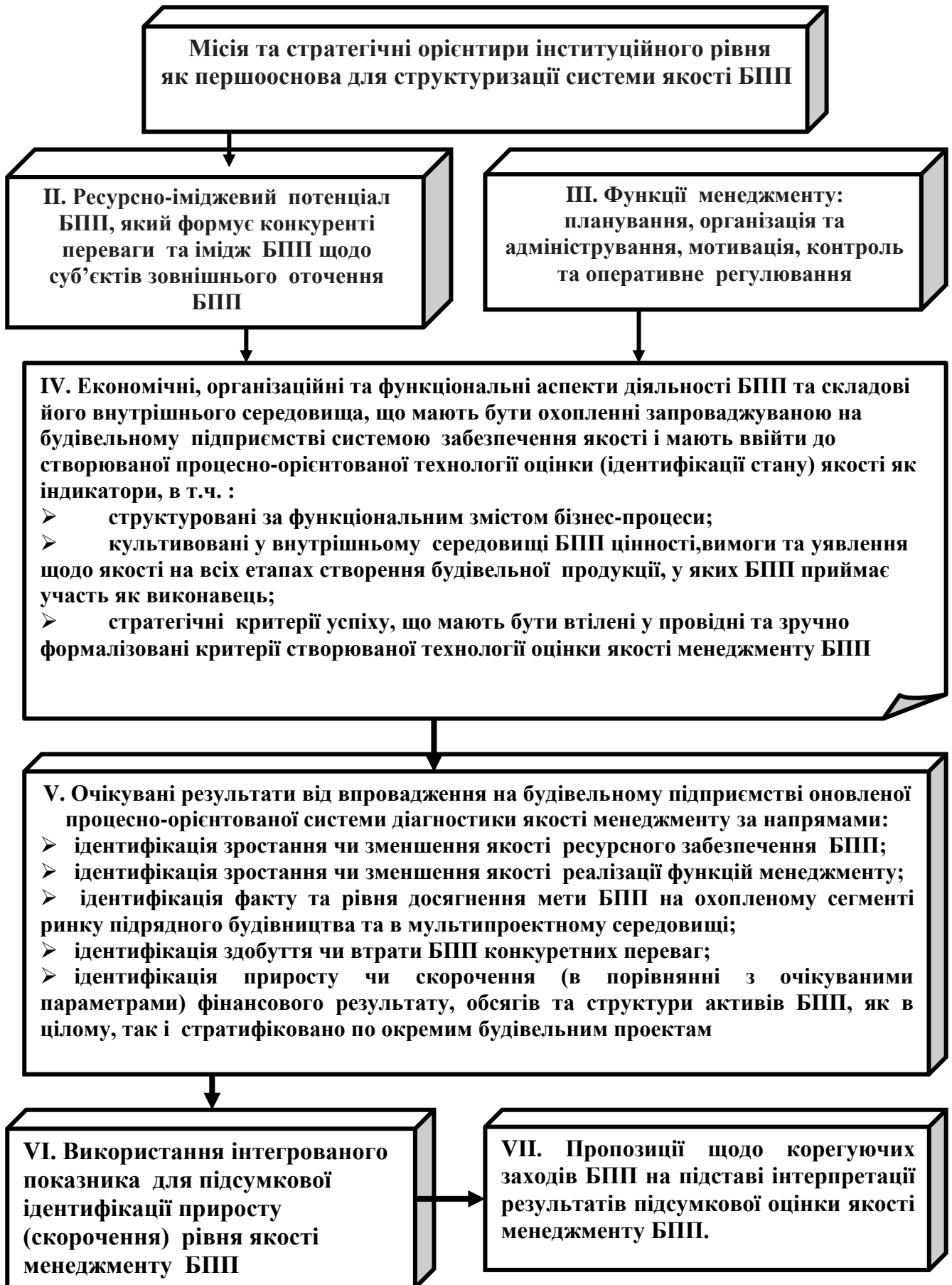

Рис.1. Концептуально-методичні засади оновлення системи оцінки якості менеджменту будівельного підрядного підприємства.

Третій розділ дисертаційної роботи «Науково-аналітичне забезпечення та прикладні компоненти комплексного оцінювання якості менеджменту будівельних підприємств» відображає науково-теоретичну та методичну сутність запровадженої автором процесно-орієнтованої технології оцінки якості менеджменту для будівельних підрядних підприємств.

Зважаючи на підсумки досліджень попередніх розділів та, з врахуванням особливостей середовища функціонування БПП, було викладено провідні засади, яким має бути підпорядкована зазначена технологія та створені на її основі прикладні засоби оцінювання стану якості менеджменту БПП та його динаміки. Відповідно до викладених в табл.1 базових вимог, запроваджено наступну **технологію оцінки якості менеджменту БПП**, яка передбачає реалізацію наступного переліку аналітичних процедур:

1) формування змісту факторів оцінювання, їх угруповання в 4-рівневу ієрархію «згори-вниз»: інтегральний показник → індикативний сегмент (приклад подано в табл.2) → індикатор якості менеджменту → характеристика якості менеджменту;

2) організаційно-фахова та аналітична підготовка складу експертної групи;

3) підготовка електронних шаблонів для упорядкування масивів вихідних даних для їх подальшого перетворення у характеристики якості менеджменту БПП;

4) формування змістовно-лінгвістичної шкали та її бального оцінювання, що презентується експертам для розгляду та наступного вибору певного значення в межах встановленого діапазону для оцінювання БПП за первинними характеристиками (табл.3);

5) проведення оцінки якості менеджменту БПП у відповідності з прийнятою технологією, ієрархією та складом параметрів:

$$IntQ = \sum IS_m * \Psi_{S_m}; \Psi_{S_m} = RS_m / \sum RS_m \quad (1)$$

$$IS_m = \sum Int(m, l) * \Psi_{d_l}; \Psi_{d_l} = \frac{Rd_l}{\sum Rd_l} \quad (2)$$

$$Ind(m, l) = \sum_{S=1}^5 H^S(m, l) * \Psi_j^H; H^S(m, l) = X(E_j) * \Psi_j^E; \Psi_j^E = \frac{R_{gj}^E}{\sum R_{gj}^E} \quad (3)$$

Термінологічні, процесуальні та формалістичні засади щодо формування інноваційної ТАQM* для БПП().**

	Інтегрований характер діагностики	Дана вимога обумовлена потребою системного охоплення факторів діяльності БПП, проявів внутрішнього середовища та зовнішнього мультипроектного оточення БПП. Вимога реалізується через складну (проте чітку) ієрархію оціночних параметрів, що трансформуються у просту і зрозумілу систему оцінок (індикаторів). Конструктивна та параметрична база мають створити належні наукові підстави для діагностування факту збереження (приросту ефективності чи спаду) ефективності функціонування досліджуваного підприємства на охопленому сегменті ринку підрядних робіт
	Компромiсного узгодження	Перелік первинних вхідних даних, на підставі яких буде формуватись масив значень первинних параметрів ТАQM, має бути зрозумілим для користувачів (зовнішнього та внутрішнього середовища), одночасно враховувати вимоги як діючої в Україні документального, обліково-аналітичного забезпечення так і вимог IFRS
	Стратегічної та оперативної конкордації	Забезпечення підпорядкованості між метою, задачами, етапами та операціями запровадженої технології взаємозалежності, сполученості між цілями і задачами, представленнями і моделями, закладеними в управлінських рішеннях, і реально здобутими результатами управління
	Ідентифікація потенційних переваг участі БПП як стейкхолдера проекту	Спроможність застосування запровадженої технології для одержання порівняльних прогнозів приросту інтегрального показника ТАQM БПП, що в сукупності забезпечує зручну та ефективну експрес-оцінку впливу очікуваних результатів майбутньої участі БПП як виконавця інвестиційного будівельного проекту
	Спроможність порівняльної оцінки впливу умов реалізації проектів (в яких БПП виступатиме виконавцем) на рівень якості БПП	Можливість використання ТАQM для порівняння впливу окремих варіантів реалізації ІБП (окремих проектних альтернатив), які оцінюються шляхом зіставлення провідних фінансово-економічних та функціональних характеристик певної проектної альтернативи на очікувані зміни складових інтегрального (характеристичного, рейтингового) показника ТАQM
	Комбінований інструментарій щодо призначення та побудови	Зазначена технологія за своїм призначенням, враховуючи вище зазначені вимоги, комбінує в собі окремі ознаки внутрішнього аудиту (для вияву траєкторії та вектору розвитку БПП за короткотермінові та довготермінові періоди), діагностики та інструменту рейтингової порівняльної оцінки (для визначення порівняльних переваг серед інших виконавців проектів) та наочного експрес-засобу розробки стратегічних та тактичних рішень щодо участі БПП в певних будівельних проектах

Примітки до таблиці 1:

* - в назві запровадженої технології вжито аббревіатуру ТАQM (від англ. “*Technology assessment of quality management*” - технологія оцінки якості менеджменту);

** розроблено автором.

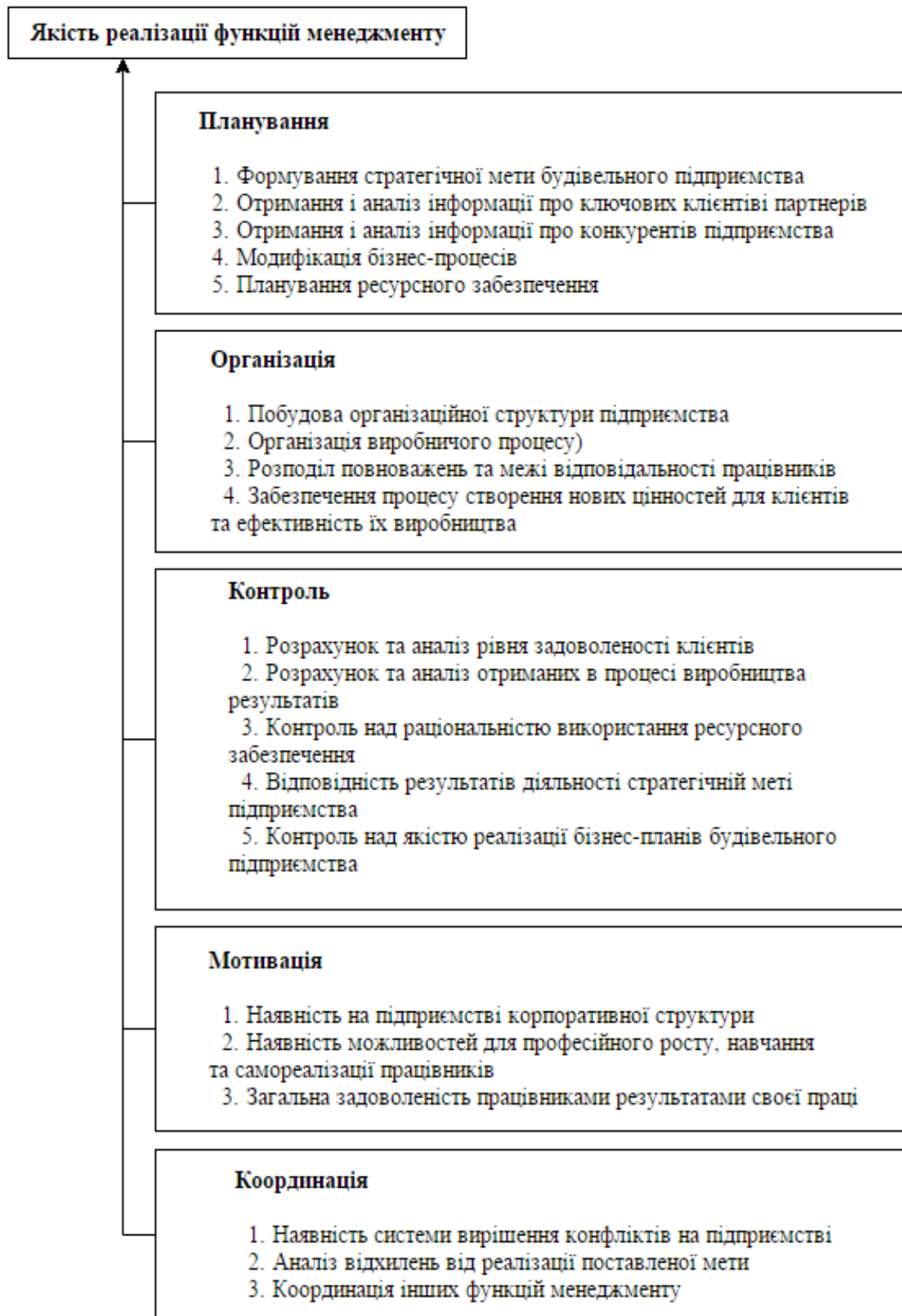

Рис.2. Структура першого індикативного сегменту IS₁ оцінки якості менеджменту.

Ієрархія факторів оцінювання якості менеджменту БПП (фрагмент).

Назва індикативного сегменту	Складові (об'єкту) інтегрованої компоненти		Одиниці виміру первинних характеристик
	Індикатор якості	Первинні характеристики оцінювання якості менеджменту БПП	
Перший індикативний сегмент «Якість ресурсного забезпечення на будівельному підприємстві»	p_1^1 – Забезпеченість трудовими ресурсами	$q_1(p_1^1)$ – Продуктивність трудових ресурсів загалом визначається як відношення цінності до наявних ресурсів або числом виготовленої продукції в розрахунку на одиницю робочої сили за рік. Також цей показник може визначатися у відносних одиницях шляхом експертного оцінювання.	Од. вир. прод. / чол. *рік та відносні одиниці
		$q_2(p_1^1)$ – Мотивація. Визначається на основі експертного оцінювання і відображає прагнення працівників до отримання певних благ, зокрема фінансових, шляхом трудової діяльності на підприємстві.	Відносні одиниці
		$q_3(p_1^1)$ – Забезпеченість всіх видів робіт працівниками потрібної кваліфікації. Визначається як відсоток від загального числа працівників, які виконують роботу відповідно до рівня кваліфікації і освіти. Також цей параметр може бути оцінено експертним шляхом згідно з наведеною шкалою.	% та відносні одиниці
		$q_4(p_1^1)$ – Загальний рівень підготовки та кваліфікації працівників. Цей параметр визначається як отримані в результаті роботи обсяг грошових одиниць в розрахунку на одиницю робочої сили протягом року.	Тис. грн. / чол.*рік та відносні одиниці

де

IntQ - інтегральний показник якості менеджменту БПП;

оцінка підприємства за індикативним сегментом, тобто за однією з трьох складових інтегрального показника;

IS - індикатор якості менеджменту БПП;

Ind - характеристика якості – оцінка низового параметру в ієрархії оцінювання якості БПП, яка одержується на підставі аналітичного узгодження експертної думки по низовому параметру **X** - за шкалою, поданою в табл.3;

RS_m - ранг оцінки індикативного сегменту **IS** в інтегральному показнику якості **IntQ**;

ψS_m - ваговий коефіцієнт оцінки індикативного сегменту, що складається на підставі рангу **RS_m**;

Rd - ранг оцінки індикатору якості в складі оцінки по індикативному сегменту **IS**;

ψ^H_s - ваговий коефіцієнт оцінки індикатору якості **Ind** в оцінці по індикативному сегменту **IS**, що складається на підставі рангу **Rd**;

Лінгвістично-чисельна шкала для оцінювання забезпечення якості менеджменту на будівельному підприємстві.

№ з/п	Лінгвістичне виведення стану забезпечення якості процесно-орієнтованого менеджменту на основі проаналізованих інтегральних показників якості менеджменту БПП	Інтер-вал значень інтегр. показника
1	2	3
1	«Стан відмінної ефективності та стійкості». Будівельне підприємство ефективно використовує та перерозподіляє трудові, матеріальні та технічні ресурси. На підприємстві забезпечується висока адаптивна здатність завдяки значному рівню мотивації працівників, фінансової стабільності, ефективності управління часом, інформацією. Стійкість підприємства до кризових умов пов'язана з достатнім рівнем приросту прибутку та здобуттям конкурентних переваг.	<i>Більше 7,3 до 10 включно</i>
2	«Стан доброї ефективності та стійкості». Будівельне підприємство має достатньо високі показники фінансової стійкості, на ньому ефективно використовується ресурсне забезпечення та реалізуються функції менеджменту. Всі зобов'язання перед партнерами підприємство справно виконує. Загалом дане підприємство може бути включене до регіональних та міжнародних проектів та відповідних тендерів.	<i>Більше за 5,1 до 7,3 включно</i>
3	«Стан достатньої ефективності та стійкості». Будівельне підприємство забезпечує необхідні галузеві стандарти щодо ресурсного забезпечення, має достатній рівень ефективності в управлінні фінансовими, трудовими та матеріально-технічними ресурсами. Загалом отримана оцінка свідчить, що підприємство виконує зобов'язання перед клієнтами і може бути включене до проектів та тендерів регіонального масштабу.	<i>Більше 3,4 до 5,1 включно</i>
4	«Стан задовільної ефективності та стійкості». Будівельне підприємство має достатні резерви для забезпечення власних зобов'язань перед партнерами та клієнтами, здатне реалізувати проекти з уникнення впливу кризових явищ, на задовільному рівні забезпечує якість реалізації функцій менеджменту та управління ресурсним забезпеченням. В цілому отримана оцінка інтегрального показника якості менеджменту свідчить про те, що підприємство може бути включене до проектів та тендерів місцевого рівня, проте також може бути включене і до проектів регіонального рівня за умови достатнього забезпечення деяких основних характеристик (фінансова забезпеченість, матеріальна та технічна забезпеченість тощо.)	<i>Більше 2,2 до 3,4 включно</i>
5	«Низький стан забезпечення якості менеджменту». Будівельне підприємство все ще має достатні або значні ресурси для забезпечення антикризових заходів, проте забезпечення фінансової стабільності на	<i>Більше від 1,3 до 2,2 включно</i>

	ефективність управління ресурсами перебуває на низькому рівні.	
6	«Критичний стан забезпечення якості менеджменту». Будівельне підприємство перебуває в умовах неефективного управління ресурсним забезпеченням, часом та інформацією. На підприємстві низька мотивація працівників, недостатній контроль та координація. Досягнення мети на підприємстві в частині забезпечення планового приросту прибутку та освоєння нових ринків загалом має нестабільний характер (успішні заходи чергуються з провальними). Підприємство потребує термінового вливання інвестицій, модернізації системи управління та коригування організаційної структури підприємства.	<i>Більше 0,6 до 1,3 включно</i>
7	«Кризовий стан». Будівельне підприємство перебуває в кризовому стані. Всі характеристики, які визначають інтегральний показник якості менеджменту знаходяться на низькому рівні, що свідчить про відсутність можливостей у підприємства вийти з даного стану без вливання інвестицій, що в цілому можуть перевищувати сукупні активи даного підприємства	<i>Менше 0,6</i>

ваговий коефіцієнт однієї з п'яти характеристик якості в складі оцінки по індикативному сегменту **Ind**. Характеристика **H** є фактором нижнього рівня в запропонованій ієрархічній системі **TAQM**;

$R^E g_j$ - пріоритет експертної думки j -го експерта;

- ваговий коефіцієнт експертної думки в узгодженій оцінці по характеристиці якості - низовому фактору **X** в ієрархії;

6) зіставлення результатів оцінювання якості БПП в часі;

7) інтерпретація результатів оцінювання.

Впровадження результатів дослідження довели, що створена на основі описаної в попередньому розділі методика **B** такий спосіб запроваджена та створена на її основі методика може бути презентована як інноваційний аналітичний засіб діагностування рівня якості менеджменту БПП, зручно формалізований та достовірний, адаптований до обставин впровадження будівельних проектів та реалій ринку підрядного будівництва,

Методика реалізована в комплекс прикладних програм модулів, структура, призначення та упорядкування яких дозволяє врахувати важливу для БПП як виконавця динаміку приросту інтегральної характеристики **TAQM** в залежності від: часової координати всього інвестиційного циклу; тривалості виконуваних підприємством робіт в складі проекту; окремих економічних, організаційних чи функціональних характеристик проекту (табл.4).

Таблиця 4. Рівень СМЯ підприємств промислово-будівельного кластера

Назва підприємства Групи індикаторів	ПрАТ «ХК Київміськбуд»		ТОВ «Спецбудпроект»		ТОВ «Альянс сервіс»		ТОВ «Архитектурні будівельні новації»		ТОВ «Експертиза С»	
	Оцінки СМЯ бали	Ступінь зрілості СМЯ	Оцінки СМЯ бали	Ступінь зрілості СМЯ	Оцінки СМЯ бали	Ступінь зрілості СМЯ	Оцінки СМЯ бали	Ступінь зрілості СМЯ	Оцінки СМЯ бали	Ступінь зрілості СМЯ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Група №1. Аналіз СМЯ керівництвом	77	0,616	78	0,624	77	0,616	78	0,624	82	0,656
Група №2. Менеджмент персоналу	92	0,736	89	0,712	85	0,68	92	0,736	90	0,72
Група №3. Планування випуску продукції	89	0,712	88	0,704	88	0,704	88	0,704	91	0,728
Група №4. Аналіз вимог щодо продукції	91	0,728	87	0,696	87	0,696	92	0,736	91	0,728
Група №5. Проектування і розробка	95	0,76	90	0,72	88	0,704	97	0,776	93	0,744
Група №6. Тендерні закупівлі	88	0,704	87	0,696	86	0,688	88	0,704	87	0,696
Група №7. Виробництво та обслуговування	88	0,704	89	0,712	91	0,728	88	0,704	89	0,712
Група № 8. Управління засобами моніторингу	95	0,76	87	0,696	86	0,688	92	0,736	92	0,736
Група № 9. Внутрішні перевірки СМЯ	77	0,616	79	0,632	75	0,6	80	0,64	76	0,608
Група № 10. Контроль невідповідної продукції	94	0,752	90	0,72	90	0,72	92	0,736	95	0,76
Група № 11. Поліпшення	88	0,704	88	0,704	85	0,68	94	0,752	85	0,68
Група № 12. Контроль процесів, переданих стороннім організаціям (аутсорсінг)	88	0,704	86	0,688	87	0,696	91	0,728	89	0,712
Разом	1673	0,704	1655	0,696	1640	0,69	1699	0,72	1687	0,71

Програмний комплекс реалізує вимогу ситуативної оцінки: через алгоритми варіативного та стохастичного моделювання враховує вплив важкопрогнозованих факторів зовнішнього середовища діяльності БПП в такий спосіб коригуючи умови діяльності БПП в мультипроектному середовищі. Скориговані ситуативним блоком дані по проектах корелюють ідентифікатори рівноваги БПП на обраному сегменті ринку підрядного будівництва.

В такий спосіб запроваджена технологія оцінки якості менеджменту БПП, втілена в сучасний та зручний для користування комплекс програмних продуктів, забезпечує керівництву БПП належну інформаційно-аналітичну базу для прийняття оперативно-тактичних та стратегічних рішень щодо діяльності БПП або їх подальшого коригування.

ВИСНОВКИ

У дисертації вирішено науково-прикладну задачу вдосконалення методичних підходів та діагностичних інструментаріїв оцінки якості менеджменту будівельних підрядних підприємств - учасників ринку підрядних робіт та послуг. Практичною передумовою такого вдосконалення, яка визначила актуальність теми, є спрямування створюваного методичного інструментарію на зміст бізнес-процесів в мультипроектному середовищі впровадження будівельних проектів, яке для БПП є зовнішнім оточенням та джерелом забезпечення його стратегічних та поточних цілей.

Значення роботи для науки полягає у запровадженні науково-обґрунтованої технології оцінки якості менеджменту для будівельних підрядних підприємств як учасників ринку підрядного будівництва та виконавців будівельних проектів, що збагачують теоретико-методичної базу економічних наук, зокрема таких як «Економіка і управління підприємством» та «Економіка будівництва».

Значення результатів роботи для практики полягає в тому, що результати роботи надають інституційному рівню підрядного підприємства спроможність виявити динаміку та вектор успішності траєкторії розвитку БПП за підсумками поліпшення (погіршення) стану надійності БПП на ринку підрядного будівництва, що обґрунтовано ідентифікується на підставі запровадженої в роботі технології оцінки якості менеджменту.

1. Результатом проведеного в роботі *узагальнення еволюції якості менеджменту підприємств щодо категорій, підходів та інструментів* - є висновок про те, що оновлення системи оцінювання якості менеджменту для будівельних підрядних підприємств (БПП) слід здійснювати: по-перше, з врахуванням економічних та операційно-функціональних потреб БПП та особливостей середовища втілення будівельних проектів; а по друге – за умови раціонального додержання провідних онтологічних та методологічних принципів:

- ієрархічності групування факторно-критеріальної системи;
- зовнішньо-внутрішньої упорядкованості та системності охоплення факторною системою змісту бізнес-процесів;
- сполучення переваг ретроспективних та превентивних інструментів оцінювання, з метою успішного використання створюваної технології забезпечення

якості менеджменту для своєчасного продукування коригуючих та упереджуючих впливів.

2. Зміст та етапи модернізації системи оцінювання якості менеджменту досліджуваних підприємств слід спрямувати в напрямі створення цілісної технології, яка б поєднала в собі кваліметричні, діагностичні та прогностичні властивості та, яка б дозволила на підставі проведеного оцінювання виявити пріоритети розвитку БПП. В той же час, вдосконалюваний інструментарій має бути спрямований і на успішне вирішення низки зворотніх задач - довести замовнику (на початку підготовчої фази інвестиційного циклу) будівельного проекту функціонально-технічну, економічну та організаційну надійність БПП як потенційного виконавця будівельного проекту. Отже, модернізований для таких потреб інструментарій потребуватиме відходу від виключно ресурсного підходу діагностики в напрямі комбінації зазначеного підходу з управлінсько-іміджевим, процесно- та об'єктно орієнтованими підходами.

3. Обґрунтовано доцільність розробки для особливостей та потреб БПП спеціально налаштованого формалізованого та зручного в управлінні новітнього аналітико-прикладного інструментарію оцінки якості менеджменту підрядного будівельного підприємства, який дасть інституційному рівню БПП обґрунтовану відповідь щодо функціональної готовності даного підприємства виконати власну виробничу програму із запланованими обсягами будівельних чи спеціалізованих робіт в мультипроектному середовищі БПП.

4. Розроблено інноваційну процесно-орієнтовану технологію оцінки якості менеджменту ТАQM (аббревіатура від англ. "Technology assessment of quality management"), яку запроваджено в практику управління та економічної діагностики будівельних підрядних підприємств. Зазначена технологія за своїм призначенням, враховуючи вищезазначені вимоги, комбінує в собі окремі ознаки внутрішнього аудиту (для вияву траєкторії та вектору розвитку БПП за короткотермінові та довготермінові періоди), діагностики та інструменту рейтингової порівняльної оцінки (для визначення порівняльних переваг серед інших виконавців проектів) та наочного експрес-засобу розробки стратегічних та тактичних рішень щодо участі БПП в певних будівельних проектах.

5. Зміст та ієрархія параметрів та розрахунково-аналітична основа створеної технології підпорядковані особливостями операційної системи БПП, вимогам середовища будівельного проекту та особливостям інвестиційного циклу. Покладена в основу технології економічна модель створює належні підстави для трансформації підсумків формалізованого оцінювання управлінського, виробничого, ресурсно-майнового та фінансового потенціалу БПП в інтегровану оцінку якості менеджменту досліджуваного підприємства як стейкхолдера будівельного проекту.

6. Динамічний аналіз інтегрального показника якості менеджменту дозволяє інституційному рівню БПП раціонально спланувати діяльність будівельного підприємства і скоригувати роботу в тих секторах (фінансовий, виробничий, ресурсний тощо) для яких були отримані негативні оцінки за результатами експертизи. Побудова верхньої аналітичної асимптоти, яка формалізовано репрезентує обставини втілення стратегічної мети підприємства,

надає можливість оцінити наскільки значення інтегрованого показника якості менеджменту відповідає цілям підприємства.

7. Теоретична цінність роботи полягає в новизні формально-конструктивної побудови та критеріально-параметричної бази, в їх адаптованості до вимог міжнародної системи фінансової звітності IFRS (що є обов'язковим для реалізації сумісних з іноземним капіталом будівельних проектів) та умов стійкого функціонування підрядного підприємства. Запроваджена технологія дозволяє виявити ключові детермінанти стійкої рівноваги БПП на обраному сегменті ринку підрядних робіт в мультипроектному середовищі. Дана технологія презентується також в якості сучасного дієвого засобу (альтернативного діючим) експрес-оцінки замовником та девелопером будівельного проекту інтегрованих порівняльних переваг даного БПП серед інших претендентів на виконання робіт в даному проекті. В такий спосіб результати роботи системно збагачують теоретико-методичну базу наукових дисциплін «Економіка і управління підприємством» та «Економіка будівництва» шляхом запровадження науково обґрунтованої технології оцінки якості менеджменту для будівельних підрядних підприємств як учасників ринку підрядного будівництва та виконавців будівельних проектів.

8. Практична цінність дисертаційної роботи підтверджена трансформацією наукових результатів у комплекс прикладних програм та його наступним впровадженням в практику будівництва: прикладні результати роботи надають інституційному рівню підрядного підприємства спроможність виявити динаміку та вектор успішності траєкторії розвитку БПП за підсумками поліпшення (погіршення) стану надійності БПП на ринку підрядного будівництва, що обґрунтовано ідентифікується на підставі запровадженої в роботі технології оцінки якості менеджменту. Запроваджений в даній технології *інтегрований показник якості менеджменту* слід розглядати як достовірний сучасний аналог «індексу стандарту якості» - еталону оцінювання готовності БПП створювати проміжну та готову продукцію будівельного проекту (завершені комплекси робіт, будівлі та споруди) у відповідності з вимогами замовника та інших провідних суб'єктів реалізації будівельних проектів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Ревунов О.М. Систематизація еволюції розвитку та сучасного стану науково-прикладного інструментарію оцінки якості менеджменту будівельних підприємств / О.М. Ревунов // Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин: зб. наук. праць. – Вип. 34. Ч.4 – К.: КНУБА, 2015. – С. 28 – 38.

2. Ревунов О.М. Цільові індикатори та критерії впровадження системи менеджменту якістю на будівельних підприємствах / О.М. Ревунов // Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин: зб. наук. праць. – Вип. 35. Ч.4 – К.: КНУБА, 2017. – С. 27 – 38. ([Видання індексується Google Scholar](#))

3. Ревунов О.М. Основні напрями розвитку зеленого будівництва в Україні / В.Є. Бінд, А.П. Гижко // Моделювання регіональної економіки: : зб. наук. пр. Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника - Ів.-Франківськ: 2019. – Вип. 2 (34). – С. 64 – 75. ([Видання індексується Google Scholar](#)). Особистий внесок автора: визначені напрями трансформації системи менеджменту якості в рамках системи управління будівельними підприємствами при впровадженні проектів зеленого будівництва.

4. Ревунов О.М. Інструментально-аналітичні складові процесно-орієнтованої технології оцінки якості менеджменту будівельних підприємств О.М. Ревунов / Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин: зб. наук. праць. – Вип. 38. Ч.2 – К.: КНУБА, 2019. – С. 114 – 123. ([Видання індексується Google Scholar](#))

5. Ревунов О.М. Визначення особливостей системоутворюючих факторів ціннісно-орієнтованого менеджменту в проектах будівництва / Д. А. Рижаков, О. М. Ревунов, А. П. Гижко // Управління розвитком складних систем: зб. наук. праць – Вип. 43. – К.: КНУБА, 2020. – С. 182 – 191. (Збірник включено до наукометричних баз: Ulrichsweb (США), BASE (Німеччина), Index Copernicus (Польща)). Особистий внесок автора: запропоновано науково-методичні підходи до побудови полікритеріальної системи діагностики якості менеджменту підприємств-стейкхолдерів проектів будівництва із застосуванням ISO / ІЕС 15288 "Systems engineering. System life cycle processes (Системна інженерія. Процеси життєвого циклу систем)"

6. Ревунов О. М. Концептуально-методичні основи оновлення системи діагностування якості менеджменту будівельних підприємств / О.М. Ревунов, Ю.С. Максим'юк // Управління розвитком складних систем: зб. наук. праць – Вип. 44. – К.: КНУБА, 2020. – С. 143 – 151. (Збірник включено до наукометричних баз: Ulrichsweb (США), BASE (Німеччина), Index Copernicus (Польща)). Особистий внесок автора: розроблена прикладна методика балансово-структурного моделювання, що узгоджує, регламентує систему якості менеджменту підприємства та адаптує її із стадіями життєвого циклу будівельних проектів.

7. Ревунов О.М. Аналітичні інструменти діагностики систем менеджменту якості підприємств-стейкхолдерів будівельних проектів / О. М. Ревунов, Г.М. Рижакова // Управління розвитком складних систем: зб. наук. праць – Вип. 45. – К.: КНУБА, 2020. – С. 147 – 154. (Збірник включено до наукометричних баз: Ulrichsweb (США), BASE (Німеччина), Index Copernicus (Польща)). Особистий внесок автора: сформовано модель оцінки якості менеджменту за переліком аналітичних процедур, що визначають функціонально-технічну, економічну та організаційну надійність будівельного підприємства як потенційного виконавця будівельного проекту.

8. Ревунов О.М. Оновлення науково-методичних підходів до побудови полікритеріальної системи діагностики діяльності підприємств-стейкхолдерів проектів будівництва / І.С. Івахненко, О.М. Ревунов та ін. // Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. праць. Вип. №11 (234). – К.: Держ. Н.-д. ін-т інформатизації та моделювання екон., 2020. – С. 87-98. ([Видання індексується Google Scholar](#)). Особистий внесок автора: сформувано оновлену

систему бізнес-індикаторів діяльності будівельних підприємств у відповідності з імперативами формування СМЯ.

9. Ревунов О.М. Стратегічні та провідні домінанти подолання економіко-управлінських девіацій проектів будівництва із використанням методів вартісного інжинірингу / В.Є. Бінд, О.М. Ревунов / Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин: зб. наук. праць. – Вип. 46. Ч.1 – К.: КНУБА, 2020. – С. 217 – 229. ([Видання індексується Google Scholar](#)) Особистий внесок автора: здійснено формалізацію змісту та регламенту бізнес-процесів залучення стейкхолдерів до циклу «інвестування – підготовка – будівництво – експлуатація» на основі цільових індикаторів впровадження системи менеджменту якістю на будівельних підприємствах.

10. Ревунов О.М. Удосконалення методико-аналітичних компонент та базових функціоналів управління підприємством в сучасній системі будівельного девелопменту / О.М. Малихіна, Ревунов О.М. та ін.// Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. праць. Вип. №12 (234). – К.: Держ. Н.-д. ін-т інформатизації та моделювання екон., 2020. – С. 109 - 119. ([Видання індексується Google Scholar](#)). Особистий внесок автора: запропоновано модифікацію моделі адміністрування активами підприємства–девелопера в контексті науково-прикладних засад управління якістю.

Статті в наукових періодичних виданнях інших держав із напрямку, з якого підготовлено дисертацію:

11. Revunov O. Scientific and analytical basis of development operating management as a leading contractor, distributor of resources and regulator of the environmentality of construction stakeholders (Науково-аналітичний базис управління операційною діяльністю девелопера як провідного виконавця, розпорядника ресурсів та регулятора середовища стейкхолдерів будівництва) / Grigorenko V., Gizhko A. Revunov O.// *The scientific heritage. Economic sciences*. VOL 3, No 58 (58) (2020). pp. 3 – 8. (The journal is registered and published in Hungary) Особистий внесок автора: визначено аналітичні й інформаційні передумови розробки програмних продуктів для діагностування рівня якості менеджменту будівництва

12. Revunov O.M. Application of modern qualimetric and benchmarking approaches in the administration of operational activities of construction companies (Застосування сучасних кваліметричних та бенчмаркінгових підходів в адмініструванні операційною діяльністю будівельних підприємств) / Revunov O.M., Malashkin M.A., Grigorenko V.V. // *Polish journal of science*. Vol. 2, No 39 (2021). pp. 8 – 13. (The journal is registered and published in Poland) Особистий внесок автора: здійснено формування аналітичних вимог до інструментарію управління якістю будівельних робіт в умовах зміни ринкової кон'юнктури.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

13. Ревунов О.М. Узгодження провідних дефініцій менеджменту якості та економічної діагностики в процесі формування портфелю будівельних проектів /

- О.М. Ревунов // Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф «Сучасні управлінські технології в умовах трансформації соціально-економічних відносин». - Івано-Франківськ: Методичний центр будівництва і сучасних технологій, 2015. - С.88-91.
14. Revunov O.M. Problems and prospects of updating the content of quality management tools for construction companies (Проблеми та перспективи оновлення змісту інструментарію менеджменту якості будівельних підприємств) / О.М. Revunov // "Economics, management and audit: modern trends. Abstracts of the 10th International scientific and practical conference . Publishing House "ACCENT". Sofia, Bulgaria. 2016. Pp. 21-27.
15. Ревунов О.М. Моделі менеджменту якості як засіб підвищення операційної продуктивності будівельних підприємств / О.М. Ревунов // Збірник тез доп. наукової конференції молодих вчених, аспірантів і студентів КНУБА. - К.: КНУБА, 2017. – С. 14.
16. Revunov O.M. Terminological and practical approaches to the identification of basic elements of quality management systems of integrated structures in construction / О.М. Revunov // Science and education: problems, prospects and innovations. Proceedings International scientific and practical conference . Proceedings of the 3th International Scientific Conference. – USA, Los Angeles, 2018. – p. 76-80.
17. Ревунов О.М. Оновлення інструментів мотивації персоналу будівельних підприємств з позиції безпеки праці / О.М. Ревунов// Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. інтер.-конф. – Луцьк: Луцький НТУ, 2020. - С.69–71.
18. Ревунов О.М. Компаративний аналіз сучасних методичних підходів протидії відхилення економічних параметрів проектів будівництва/ О.М. Ревунов// Програма та тези доп. Всеукраїнської наук.-практ. конф. «Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, логістики та технологій в Україні». – Ніжин: Північний міжрегіональний науковий центр НААН України, 2019. – С. 17.
19. Ревунов О.М. Економетричний підхід до вияву продуктивності бізнес-процесів девелопера в будівництві / О.М. Ревунов // Економіка, фінанси, облік та право: теоретичні підходи та практичні аспекти розвитку: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. Центру фінансово-економічних наукових досліджень – К.: ДКС Центр, 2019. – С. 81-85.
20. Ревунов О.М. Сучасні організаційно-управлінські детермінанти використання переваг СМЯ на стадіях життєвого циклу проектів будівництва / О.М. Ревунов // Програма та тези доповідей II міжнародної науково-практичної конференції “Економіко-управлінські та інформаційно-аналітичні новації в будівництві”. Видавництво Ліра-К, 2019.– т.2. С.25-27.
21. Revunov O.M. Innovative technology for assessing the quality of management of construction contractors / О.М. Revunov //Матеріали за XVII міжнародна научна практична конференція «Ключови въпроси в съвременната наука»: София.« Бял ГРАД-БГ», 2020. Vol. 4, С.10-13.
22. Ревунов О.М. Оновлення функціоналів діагностики проектів з позиції оцінки стану економічної безпеки при управлінні будівельними підприємствами / О.М. Ревунов // Матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф «Просторовий розвиток територій: традиції та інновації». К.: ДКС Центр, 2020.- с.155-157.

АНОТАЦІЯ

Ревунов О.М. Економіко-управлінський інструментарій оцінювання якості менеджменту будівельних підприємств. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Київський національний університет будівництва і архітектури, МОН України.

Дисертація присвячена вирішенню науково-прикладної задачі започаткування та впровадження інноваційної технології оцінки якості менеджменту будівельних підприємств - виконавців (стейкхолдерів) будівельних проектів.

Розроблено процесно-орієнтовану технологію оцінки якості менеджменту ТАQM (аббревіатура від англ. “*Technology assessment of quality management*”), яку запроваджено в практику управління та економічної діагностики будівельних підприємств. Зміст та ієрархія параметрів та розрахунково-аналітична основа створеної технології підпорядковані особливостями операційної системи БПП, вимогам середовища будівельного проекту та особливостям інвестиційного циклу. Покладена в основу технології економічна модель створює належні підстави для трансформації підсумків формалізованого оцінювання управлінського, виробничого, ресурсно-майнового та фінансового потенціалу БПП в інтегровану оцінку якості менеджменту досліджуваного підприємства як стейкхолдера будівельного проекту.

Запроваджений в створеній технології інтегрований показник якості менеджменту - з врахуванням необхідності узгодження стратегії діяльності БПП з різними умовами функціонування в різних будівельних проектах, що складають зміст виробничої програми діяльності БПП, - слід розглядати як достовірний сучасний аналог «індексу стандарту якості», як еталон оцінювання готовності БПП створювати проміжну та готову продукції будівельного проекту (завершені комплекси робіт, будівлі та споруди) у відповідності з вимогами замовника та інших провідних суб'єктів реалізації будівельних проектів.

Ключові слова: технологія оцінки якості менеджменту (ТАQM), будівельне підприємство (БПП), ієрархічна система параметрів оцінки, стейкхолдер будівельного проекту, інтегрований показник якості менеджменту БПП.

ABSTRACT

Revunov O.M. Economic and managerial tools for assessing the quality of management of construction companies. - Qualifying scientific work on the rights of the manuscript. Economic and managerial tools for assessing the quality of management of construction enterprises. - Manuscript.

Thesis for the degree of candidate of economic sciences, specialty 08.00.04 – Economics and Management (by economic activity). – Kyiv National University of Construction and Architecture, Ministry of Education and Science of Ukraine

The thesis is devoted to solving scientific and applied launch and implementation of innovative technologies assess the quality management of construction contracting companies - singers (stakeholders) construction projects.

Developed process-oriented technology assessment of management quality TAQM (an abbreviation in english "Technology assessment of quality management"), which introduced the practice of management and economic diagnostics of building contracting companies. Content and hierarchy parameters and settlement and analytical foundation created technology features are subject to an operating system BCC construction project environmental requirements and characteristics of the investment cycle. Technology underlying the economic model provides reasonable grounds to transform the results of the formal evaluation of management, production, resource and property and financial capacity in the BCC integrated assessment of the quality management company investigated as stakeholder construction project.

Introduced in established technology integrated Quality Management - taking into account the need to harmonize strategy BCC with different conditions of operation in various construction projects that constitute the production program of the BCC - should be seen as a credible modern analogue of "index quality standard" as a standard assessment of readiness BCC create intermediate products and finished construction project (work completed complexes and buildings) in accordance with customer requirements and other leading actors construction projects.

Keywords: technology assessment of quality management (TAQM), building contracting company (BCC), hierarchical system parameters assessment, stakeholder construction project, Integrated Quality Management BCC.